

MIKKELIN HIIPPAKUNNAN PIISPA

22.3.2011

Mikkelin hiippakunnan kirkkoherroille

Piispainkokous on istunnossaan 8.-9.2.2011 tehnyt kaksi päätöstä, jotka saatan seurakuntien ja erityisesti niiden työntekijöiden tietoon.

Pastoraalinen ohje vapaamuotoisesta rukouksesta parisuhteensa rekisteröineiden kanssa ja heidän puolestaan

Kirkolliskokouksen tehtäväksiannon perusteella piispainkokous on 9.2.2011 päättänyt pastoraalisesta ohjeesta sellaista tilannetta varten, jossa rukoillaan parisuhteensa rekisteröineiden kanssa ja heidän puolestaan. Seuraavassa selostetaan ohjeen sisältöä (ohje liitteenä).

Johdantokappaleessa ilmaistaan rukouksen merkitys kristityn ja kirkon elämässä. Samalla korostuu, että kyse on hengellisen elämän harjoittamisesta, johon ei pidä sekoittaa muita tarkoituksia. Rukousohje ei merkitse rekisteröidyn parisuhteen hyväksymistä tai hylkäämistä. Kyse on henkilökohtaisella tasolla tapahtuvasta pastoraalisesta kohtaamisesta, johon voi kuulua myös rukousta.

1. kohdassa ilmenee, että kyseessä on vapaamuotoinen rukous, eikä erillinen kirkollinen toimitus. Rukouksen voi johtaa pappi tai muu kirkon työntekijä.

Rukouksen yhteydessä voidaan myös lukea Raamattua, siihen voidaan liittää Isä meidän –rukous, Herran siunaus ja virsiä. Herran siunausta käytettäessä noudatetaan Kirkollisten toimitusten oppaan ohjetta: ”Toimitusten alku- ja päätössiunaukset kohdistuvat kaikkiin läsnä oleviin, ja tämä on otettava huomioon eleissä” (Sinä olet kanssani, s. 28).

Kohdassa todetaan, että rukous voidaan toteuttaa sekä yksityisesti että yhteisöllisesti. Jos rukous toteutetaan yksityisesti, on paikalla oleva joukko pieni. Tilanne kuuluu tällöin lähtökohtaisesti sielunhoidon ja vaitiolovelvollisuuden piiriin. Yhteisesti sovittuun yhteisölliseen rukoukseen voi osallistua laajempi joukko, jolloin kyse on yksityisen sielunhoidon ja julkisen jumalanpalveluselämän välimaastoon sijoittuvasta tilanteesta.

2. kohdassa todetaan, että rukous tapahtuu asianomaisten sopimassa paikassa. Kirkkojärjestyksen mukaan kirkon ja muiden tilojen käytöstä päätetään paikallisesti (KJ 9:7, 14:2). Vastuu tästä kuuluu kirkkoherralle. Rukous osana yksityistä sielunhoitoa ei vaadi erillistä päätöstä kirkon käytöstä.

Mitä yhteisöllisempi ja julkisempi tilanne on, sitä tärkeämpää on yhteinen etukäteinen päätöksenteko yhdessä kirkko- tai seurakuntaneuvoston kanssa.

3. kohdassa halutaan selventää, ettei esirukouksessa ole kyse avioliittoon rinnastettavan parisuhteen siunaamisesta. Siksi siinä ei käytetä avioliiton vihkimiseen tai sen siunaamiseen kuuluvia osia (kysymykset, lupaukset, sormusten vaihto, puolisoiksi julistaminen, liiton siunaaminen).

4. kohdassa todetaan, että jokaisella kirkon työntekijällä on omista teologisista tulkinnoistaan riippumatta yleinen velvollisuus asettua homoseksuaalisten ihmisten, myös parisuhteensa rekisteröineiden, rinnalle ja tukea heitä. Tämä yleinen velvollisuus pastoraaliseen kohtaamiseen, sielunhoitoon ja hengelliseen tukemiseen nousee kristillisen uskon ytimeistä ja ankkuroituu Jumalan luomistyöhön perustuvaan ihmisarvoon. Kirkon työntekijä voi katsoa, että homoseksuaalinen parisuhde ei sovi yhteen kristillisen ihmiskäsityksen tai Jumalan Raamatussa ilmoittaman tahdon kanssa. Silloinkin hänellä on velvollisuus pidättäytyä loukkaamistarkoituksessa esitetyistä sanoista ja teoista ja osoittaa lähimmäisenrakkautta ja tukea jokaiselle. Sielunhoidollinen tuki itsessään ei kuulu kirkon työntekijän harkinnassa oleviin asioihin. Sopivien keinojen etsiminen sen sijaan edellyttää aina harkintaa eri tilanteissa.

Toisessa lauseessa ilmaistaan, että rukous pohjautuu yhteiseen sopimiseen ja papin tai kirkon muun työntekijän vapaaseen harkintaan. Ohjeessa tarkoitettu rukous ei siis perustu kirkkolaisissa tai -järjestyksessä olevaan sääntökirjaan eikä siten synnytä uusia velvollisuuksia seurakunnalle tai kirkon työntekijälle.

Kolmas lause korostaa, että kirkon työntekijän velvollisuus on antaa rukouksesta tilanteen luonteen mukainen kuva ja noudattaa ohjeita. Tämä tarkoittaa, että papin tai kirkon työntekijän ei tule erehdyttävästi pyrkiä luomaan vapaamuotoisesta rukouksesta avioliittoon vihkimisen tai muun kirkollisen toimituksen kaltaista toimitusta. Tämä velvollisuus koskee sekä edeltävää keskustelua että varsinaista rukoustilannetta.

5. kohdassa todetaan, että piispa hiippakunnassa ja kirkkoherra seurakunnassa vastaavat sekä käsillä olevan ohjeen soveltamisesta että tarvittavien lisäohjeiden antamisesta.

Kirkon yhteyden ja keskinäisen luottamuksen kannalta on tärkeää, että ohjeen toteuttamista valvotaan kuten muitakin yhteisiä päätöksiä.

Piispainkokouksen selonteko rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamisesta

Piispainkokous on päättänyt 9.2.2011 selonteosta rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamisesta. Seuraavassa selostetaan ohjeen sisältöä (ohje liitteenä).

Otsikko ja johtolause. Selonteon tarkoituksena on ohjata pappia ja lehtoria rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamisessa. Selonteko ei koske

kirkon muita työntekijäryhmiä eikä maallikoita. Siinä ei ole kyse myöskään uudesta säädöksestä, vaan ensisijaisesti olemassa olevien lakien tulkinnasta.

Lastensuojelu osana kristityn kutsumusta. Papilla, kirkon muulla työntekijällä ja jokaisella kristityllä on velvollisuus edistää yleensä lastensuojelua ja lastensuojelulain tarkoituksen toteutumista. Tämä velvollisuus perustuu sekä kristilliseen uskoon että suomalaiseen lainsäädäntöön. Lastensuojelulaissa määrätty ilmoitusvelvollisuus koskee seurakunnan kaikkia työntekijöitä ja luottamushenkilöitä, ja siten myös pappia ja lehtoria. Ainoan poikkeuksen muodostaa kirkkolaisissa määrätty rippisalaisuus, jonka soveltamiseen käsillä oleva selonteko keskittyy.

Ripin ja sielunhoidon uskonnollinen tarkoitus. Ripin ja sielunhoidon teologisessa merkityksessä ovat olennaisia korostuksia: 1) kirkon tunnustuksen mukaan rippi perustuu Jeesuksen asetukseen, 2) pappi toimii siinä ”Jumalan korvina ja suuna”, 3) uskonnonharjoitukseen kuuluvana rippi-instituutio on osa perustuslain turvaamaa uskonnonvapautta, 4) rippi ja sielunhoito kuuluvat yhteen sekä 5) ripin uskonnollisena tarkoituksena on elämän korjaaminen, ja milloin tämä pyrkimys näyttää puuttuvan, pappi voi käyttää rippiin kuuluvaa sitomisvaltaa eli olla julistamatta synninpäästöä.

Kirkkolaisissa säädetyn rippisalaisuuden oikeudellinen merkitys. Kirkkolaisissa säädetty rippisalaisuus velvoittaa jo nyt pappia ja lehtoria ryhtymään toimiin mahdollisten tulevien rikosten estämiseksi. Tätä puuttumisvelvollisuutta korostamalla voidaan edistää tehokkaasti lastensuojelun tarkoituksen toteutumista ilman, että samalla murretaan rippiä ja sielunhoitoa koskeva ehdoton vaitiolovelvollisuus. Papilla ja lehtorilla on varoittamis- ja ilmoittamisvelvollisuus, jos hän saa ripissä tai sielunhoidossa tietää hankkeilla olevasta törkeästä rikoksesta.

Ohjeita rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamiseksi. Tässä annetaan konkreettisia ohjeita eri tilanteiden varalle. Tilanteet ovat hyvin erilaisia ja niitä on mahdotonta luokitella tyhjentävästi siten, että hallinnollisella säädöksellä tai ohjeella voitaisiin kaikki yksityiskohdat ottaa etukäteen huomioon. Tarvitaan aina sekä sielunhoidollis-terapeuttista että eettistä ja oikeudellista harkintaa.

Käsillä olevassa ohjeessa erilaiset tilanteet on jaettu kolmeen sen mukaan, keneltä pappi tai lehtori kuulee hyväksikäytöstä. Hän voi kuulla asiasta tekijältä, teon uhrilta tai sivulliselta. Tämän mukaisesti on annettu ohjeita, kuinka papin tai lehtorin tulisi toimia.

Ohjeiden ensisijaisena tarkoituksena on korostaa kahta yleisperiaatetta: kun pappi tai lehtori kuulee lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai muusta kaltoin kohtelusta, kaikissa tilanteissa on aina toimittava niin, että 1) pappi tai lehtori ryhtyy konkreettisiin toimiin tulevien rikosten estämiseksi ja 2) puuttumistoimet toteutetaan siten, että papille uskoutuneen henkilöllisyys ei tule suoraan tai välillisesti ilmi.

Ohjaus ja valvonta. Ohjaus- ja valvontavastuu jakaantuu kirkkoherran, piispan, tuomiokapitulin ja kouluttavien laitosten, erityisesti Kirkon koulutuskeskuksen välillä.

Lisätietoja. Erityisesti kannattaa perehtyä Kirkkohallituksen uuteen julkaisuun Aika puhua – aika vaieta (2011),
[http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/49F91492CBA7297BC22578320026474D/\\$file/rippisalaisuus-vaitiolovelvollisuus.pdf](http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/49F91492CBA7297BC22578320026474D/$file/rippisalaisuus-vaitiolovelvollisuus.pdf)

Seurakunnissa perehdyttävä ohjeisiin

Pidän tärkeänä, että seurakunnissa perehdytään molempiin piispainkokouksen antamiin ohjeisiin. Kirkkoherrojen tehtävänä on saattaa nämä ohjeet työntekijöiden tietoon. Niitä on hyvä käsitellä myös yhdessä esimerkiksi työntekijäkokouksissa.

Pastoraalinen ohje vapaamuotoisesta rukouksesta parisuhteensa rekisteröineiden kanssa ja heidän puolestaan on syytä saattaa myös kirkkoneuvoston tietoon. Selonteko rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamisesta koskee pappeja ja lehtoreita, joiden on välttämätöntä perehtyä siihen.

Piispainkokouksen antamiin ohjeisiin sitoutuminen ja niiden mukaan toimiminen on tärkeää sekä kirkon yhteyden että luottamuksen näkökulmasta.

Seppo Häkkinen